

DRAAIBOEK VAN WIJKDATA NAAR WIJ(K)DOEN

Projectgroep:

Resi Voorwinden, projectleider & Coördinator Stichtingen Binnenstad Gezond, Kanaleneiland Gezond, Rivieren- en Dichterswijk Gezond en Gezond Vleuten

Ariane Hamming, projectleider & Coördinator Stichting Utrecht Oost Gezond

Marlous Koningsveld-Kortekaas, Julius Huisartsen Netwerk, Julius centrum UMC Utrecht

Anna Kersten, Public Health, Julius centrum UMC Utrecht – a.w.kersten-2@umcutrecht.nl

Monique de Koning, Senior adviseur gezonde wijk, Gemeente Utrecht

Hanneke Schreurs, Senior epidemioloog, Gemeente Utrecht

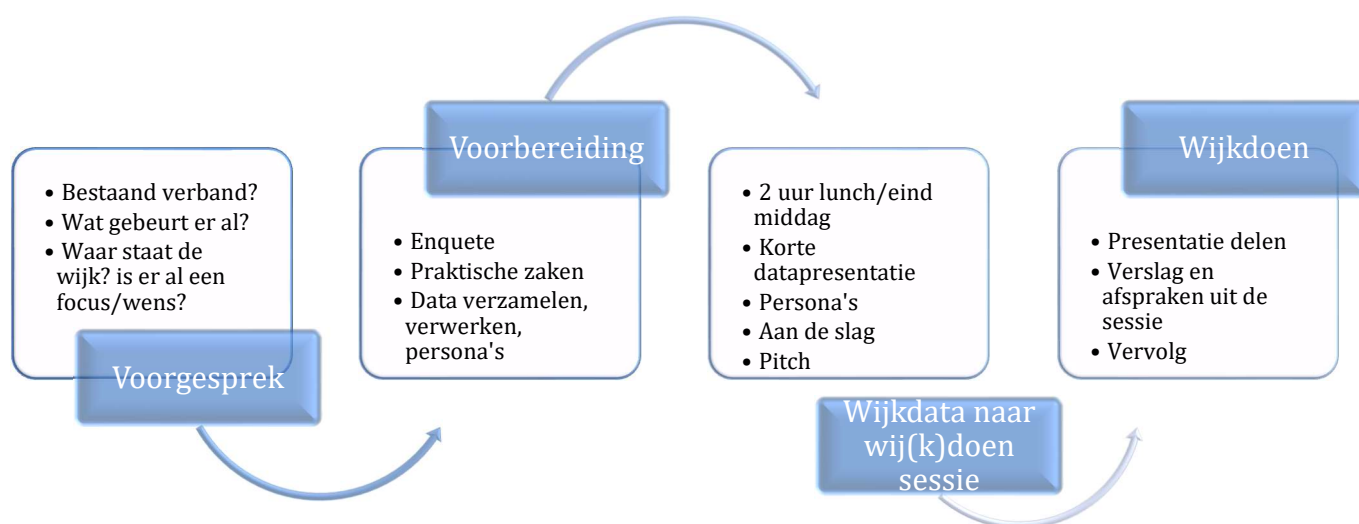
DOEL

Doel is samenwerking en samensturing in de wijken bevorderen tussen eerstelijns, sociaal domein, gemeente, public health. Daarbij worden gezamenlijke data én kennis uit de wijk slimmer ingezet door het samen te brengen. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van wat er is. Met de data als gespreksopener kan een focus bepaald/aangescherpt worden binnen het netwerk, waar dit gesprek nog niet op gang is. Anderszijds kan bij een vraagstuk dat al opgepakt is, gezamenlijke data de juiste gewenste verdieping geven om de meer doeltreffende aanpak te kiezen. Aan welke beïnvloedbare gezondheidsfactoren ga je gezamenlijk werken? Data wordt dus als middel gezien. Ieder moet afzonderlijke jaarplannen maken en dat is optimaal als deze op elkaar afgestemd zijn.

PROCES

Per wijk doorlopen we globaal de volgende vier stappen:

Gebaseerd op:

E-book: Preventie en zorg verbinden in de praktijk, wijkgezondheidsprofiel en beleidsdialoog als handvatten. (2014). Ilse Storm (Tranzo/RIVM) & Anke van Gestel (Tranze/GGD Brabant-Zuidoost).

Werkboek: Samenwerken aan gezondheid in de wijk; preventie in de buurt. (2017) Uitgave van: NHG & RIVM.

ONDERDELEN

Wat	Toelichting:	wie	Document
3 maanden voor de wijkssessie			
Nagaan of er al een bestaand verband bezig is met wijkdata.	Aansluiting zoeken met al bestaande verbanden (Regiegroep, wijknetwerk), koppelen waar kan, projectteam per wijk vaststellen	Wijkmanager	
Voorgesprek	Agenda: 1. Postcodegebied voor de data 2. Heeft de wijk al een focus (doelgroep, (interventie)programma's)?	Wijkmanager, Eerstelijns samenwerkingsverband voorzitter/afvaardiging, verantwoordelijken data, senior adviseur	Uitnodigingstekst, agenda Basisset (zie bijlage 1.)

	3. Zijn er vragen/ behoeften/ doelen voor de werksessie Wijkdata naar Wij(k)doen? 4. Wij hebben een op literatuur gebaseerde basisset voor data die ook beschikbaar is? Willen jullie aanvullende data gebruiken? 5. Enquête; we willen de deelnemers van de werksessie laten nadenken over hun eigen rol in de wijksamenwerking. Zijn er aanvullende vragen die jullie willen toevoegen voor de deelnemers van de werksessie?	gemeente, buurtteam (jeugd en volwassenen), 0-de lijn, welzijn → vormen projectteam Max. 8 personen	
Praktische voorbereiding	- Datum, tijd - Locatie, catering - Genodigden, save the date (via sleutelfiguren uitnodigen)	Wijkmanager + Projectteam	
Enquête	Na het voorgesprek digitale enquête aanpassen. Max. 10 vragen aan alle deelnemers voor draagvlak bij deelnemers en om naast de data te leggen.	Verantwoordelijken data	Zie voorbeeld in bijlage 2.
6 weken voor de wijksessie			
Uitnodiging versturen	Link van enquête meesturen	Wijkmanager + Projectteam	
Data verzamelen, verwerken	Basisset data wijkspecifiek maken en presentatie maken. Aanvullingen voorgesprek verwerken. Verwerken uitkomsten enquête in presentatie	Verantwoordelijken data	
1 week voor de wijksessie			
Persona's formuleren	Op basis van data én uitkomsten enquête persona's voor de wijk formuleren. Gezicht geven aan de grootste uitdagingen in de wijk. Over wie hebben we het?	Verantwoordelijken data	Zie voorbeeld bijlage 3.
Wijksessie			

Programma	11.30 Inloop – lunch 12.00 Welkom 12.05 Presentatie Wijkdata 12.30 Persona's (3 à 4 voorbereiden maar vragen of er één mist aan de deelnemers) 12.40 Aan de slag met persona's 13.20 Plenair: Pitch en actieplan per groep 13.45 Plenair: wrap up en afspraken 14.00 Einde	Projectteam + alle deelnemers (25-70 personen) LET OP: data is een middel. Kernachtige presentatie. Ieder die dat wil kan zich na afloop verdiepen of in discussie gaan. Plenair deel pitch en wrap up sterke moderator & notulist nodig die doorvraagt op actie en wie gaat dat oppakken.	Benodigdheden: • Presentatie werkt • Ruimte ook voor persona werkvorm in groepen • Flaps & stiften • Print van de persona's en opdracht Opdracht persona's zie bijlage 4.
Na afloop			
Verslag/communicatie	Toesturen naar alle deelnemers: • Slides van de presentatie met toelichting • Afspraken zoals gemaakt bij wrap up	Projectgroep	Zie voorbeeld afspraken/verslag Bijlage 5.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. BASISSET DATA

Gebaseerd op de Community Health assessment en Health County Rankings zoals in de verenigde staten toegepast worden. Waarbij deze determinanten een grote bijdrage leveren aan de gezondheidsuitkomsten. We hebben bijpassende maten gevonden waarvan data beschikbaar is.

Demografische factoren		
	Aantal inwoners	WistUData, 2016
	Leeftijdsverdeling	WistUData, 2016
	Etniciteit	WistUData, 2016
	Samenstelling huishouden	WistUData, 2016
Gezondheidsuitkomsten		
Mortaliteit	Levensverwachting	VMU, (RIVM/CBS) Levensverwachting Utrecht, in goed ervaren gezondheid, in goede geestelijke gezondheid en zonder chronische ziekte bij geboorte, 4-jaarsgemiddelde 2005-2008 (Bron: RIVM/CBS)
Morbiditeit	Ervaren gezondheid	VMU, 2016;
	Chronische ziektes	JHN
	Top 10/15 ICPC incidentie	JHN
	Top 10 ATC	JHN
	Psychische aandoeningen	VMU, 2016; JHN
	Eenzaamheid	VMU, 2016
	Kwetsbaarheid ouderen (Uprim+FI)	JHN
Gezondheidsdeterminanten		
Sociaal economische factoren	Percentage dat niet rondkomt	Inwoner enquête, WistUData, 2016
	Percentage huishoudens met ink. 110% sociaal minimum	WistUData, 2016
	Gemiddeld besteedbaar inkomen alle huishoudens in duizenden euro's.	CBS, Regionale Inkomensstatistiek, 2014 via WistUData
	Niet werkende werkzoekenden	UWV werkbedrijf, 2014 via WistUData, 2016
Risico factoren	Roken	VMU, 2016
	Hoge bloeddruk	JHN
	Alcohol gebruik	VMU, 2016
	(over)gewicht	VMU, 2016
	(in)activiteit	VMU, 2016
	Dieet	VMU, 2016
Gezondheidszorgorganisatie	Aantal ingeschrevenen huisarts	JHN
	Passanten HAP + JHN	HAP + JHN
	Aantal mensen dat minimaal eens per jaar bij de huisarts komt	JHN
	Gebruik Wmo	Wmo data

	- buurtteam - jeugdhulp - voorzieningen(hulpmiddelen)	
Omgeving	Score Leefbarometer	Leefbarometer, RIVM, 2016

Park H, Roubal AM, Jovaag A, Gennuso KP, Catlin BB. Relative Contributions of a Set of Health Factors to Selected Health Outcomes. Am J Prev Med [Internet]. 2015;49(6):961–9. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.amepre.2015.07.016>

Hood CM, Gennuso KP, Swain GR, Catlin BB. County Health Rankings: Relationships between Determinant Factors and Health Outcomes. Am J Prev Med [Internet]. 2016;50(2):129–35. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.amepre.2015.08.024>

BIJLAGE 2. ENQUÊTE

Om draagvlak te creëren bij deelnemers en ze al aan het denken te zetten. Daarnaast om naast de data te leggen. Klopt het beeld van professionals met het beeld uit de data?

Zie hieronder een voorbeeld:

Vorbereidende vragen Wijkessie; Wijkdata naar Wij(k)doen

- Ik werk bij: [organisatie]
- Mijn functie is:
- De drie belangrijkste gezondheidsvraagstukken/welzijnsvraagstukken in de wijk zijn denk ik:
- Ik kijk naar gezondheid/welzijn in samenhang met andere onderwerpen die in de wijk spelen (denk aan sociale omgeving, fysieke omgeving, culturele achtergrond, sociaal economische gegevens, et cetera).

☐ Helemaal oneens
☐ Oneens
☐ Neutraal
☐ Eens
☐ Helemaal eens
- Wijkdata over de gezondheidssituatie van inwoners is een uitgangspunt om tot concrete acties (samenwerken/preventie) te komen.

☐ Helemaal oneens
☐ Oneens
☐ Neutraal
☐ Eens
☐ Helemaal eens
- Welke activiteiten (samenwerken/preventie/initiatieven) in de wijk hebben volgens mij het meest opgeleverd (gezondheidssituatie/ welzijn / zorgverlener / financieel)?
- Welke activiteiten (samenwerken/preventie/initiatieven) in de wijk hebben volgens mij weinig/niets opgeleverd en moeten we vooral niet meer doen?
- De wijkessie Wijkdata naar Wij(k)doen is voor mij geslaagd als:
- Ik wil graag nog iets kwijt:

BIJLAGE 3. PERSONA'S

Op basis van data én uitkomsten enquête persona's voor de wijk formuleren. Gezicht geven aan de grootste uitdagingen in de wijk. Zodat voor alle deelnemers met verschillende achtergronden helder is over wie we het hebben. We bereiden er een aantal voor en vaak wordt er vanuit de deelnemers nog iemand toegevoegd. Zie hieronder twee voorbeelden van heel verschillende wijken.

Arnold, 52 jaar

Alleenstaande man. Vindt het makkelijk om dicht bij de snelweg te wonen voor zijn werk. Arnold rookt en is aan de zware kant.

Hij heeft een hoge bloeddruk.

Voor het aanpassen van de leefstijl ontbreekt

het aan motivatie.

Weinig binding met de buurt.

Mohammed, 11 jaar

Zit in groep 8 en heeft twee oudere broers. Hij heeft VMBO-T advies gekregen en een boven gezond gewicht. Hij vindt het leuk om te voetballen maar zit niet bij een club. In de straat waar hij woont kan het ook niet zo makkelijk. Zijn ouders hebben vaak stress. Thuis moet hij niet lastig zijn. 'Het huis is al klein genoeg' zegt zijn vader.

Fatima, 41 jaar

Ze werkt drie dagen als administratief medewerker. Haar partner Achmed werkt fulltime. Fatima neigt naar een burn-out. Ze blijft doorgaan want ze hebben haar salaris nodig met twee kinderen. De omgeving weet van niks.

Jaap, 21 jaar

Studeert bestuurskunde
Moeite met balans tussen studie, werk en studentenvereniging
Had vorige maand een paniek aanval
Rookt en drinkt
Had afgelopen jaar Soa

Stan, 42 jaar

Hoge managementfunctie
Gescheiden
Om de week de kinderen
Elke dag is een race tegen de klok
Stressklachten
Hij drinkt iedere avond om te ontspannen

Els, 76 jaar

Hoogopgeleid
Weduwe
Haar kinderen wonen ver weg
Haar huis is groot en leeg
Ze is eenzaam
Heeft altijd getennist maar dat lukt niet meer, ze mist haar hobby
Polyfarmacie
Heeft hulp bij het huishouden

BIJLAGE 4. OPDRACHT PERSONA'S

Ieder neemt plaats bij een persona naar keuze, liefst niet meer dan 10 deelnemers. In ongeveer 45 min voeren zij onderstaande opdracht uit voor de persona. De ervaring leert dat het goed werkt om een van de projectleden gespreksleider te laten zijn.

PERSONA'S UITWERKEN

- Verdelen in groepen
- Persona naar keuze
- 30/35 min de tijd
 - Wie is wie
 - Antwoord op vragen
 - Noteer op Flap-over
- Plenair: Pitchen aan elkaar

Antwoord op 4 vragen:

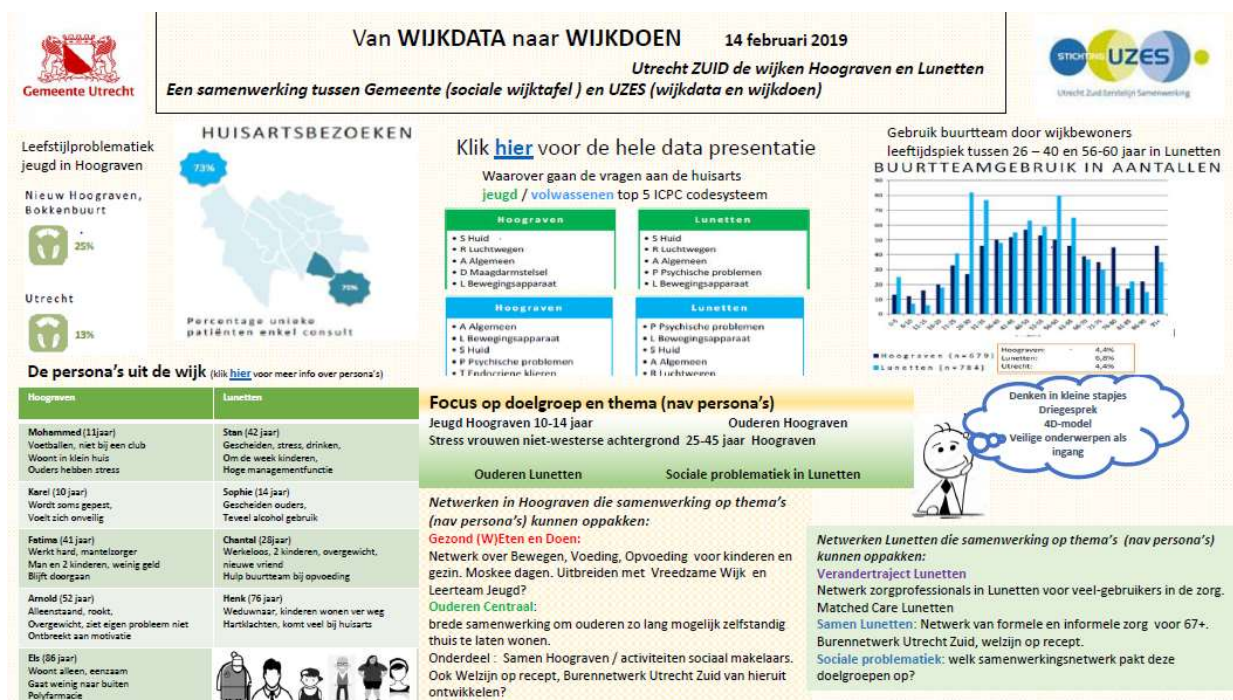
1. Om welke uitdaging(en) gaat het bij deze persona?
2. Wat doen we in de wijk met deze uitdagingen/persona? Wie zijn betrokken? Professionals, informele zorg, buurtnetwerk, anderen?
3. Wat werkt goed, wat niet, wat zou beter kunnen en wat is nodig?
4. Wat gaan we dan nu doen?

BIJLAGE 5. AFSPRAKEN/VERSLAG

Toesturen naar alle deelnemers:

- Slides van de presentatie met toelichting
- Afspraken zoals gemaakt bij wrap up

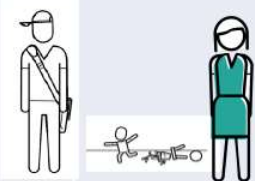

<https://www.gezondutrechtzuid.nl/sites/gezondlunetten.nl/files/Nieuwsbrief%20Van%20WIJKDATA%20naar%20WIJKDOEN%2014%20februari%202019.pdf>

Opbrengst en afspraken Groet & Ontmoet

	Jurre	Merel	Madiha	Henk	Nieuw in de wijk
Wat is nodig?	Begrijpen belevingswereld. Ingang via ouders/school/andere jongeren.	Welkom voelen in de wijk door andere buurtbewoners. Sleutelfiguren in de buurt. Bekend met initiatieven, pro-actief informatie aanbieden, flyers, welkomstpakket.	Signaleren overbelasting en op behoefte doorverwijzen naar burennetwerk, sociaal makelaar, mantelzorg-org, IdKG, buurtteam. Hulpmiddel voor professionals: sociale kaart, maar meer nog: elkaar kennen.	Meer inzicht in behoeften door gesprek met huisarts (4D-model/Positieve Gezondheid gesprek), of driesprek (bv Henk-huisarts-buurtteam). WijkInformatie Lijn en Welzijn op recept ook opstarten in LR?	Zichtbaar maken van wat er is. Wijkinformatiepunt door en voor bewoners? Buddies en maatjes (bewoners en/of "lotgenoten" - ook nieuw hier"). Activiteiten gericht op nieuwkomers.
Wie gaan of zijn er mee aan de slag?	Cap Gemini (Huiskamer?), Hogeschool Utrecht, In de Kern Gezond (gesprekken Positieve Gezondheid op school). Belangrijke partners (niet aanwezig 12/3): scholen, DURF.	DOCK en wijkbureau. (Zie ook 'nieuw in de wijk'). 	Partners van Gezonde Wijkalliantie (waaronder DOCK, huisartsen, BT). 	Jong+oud = goud (Careijn) Welzijn op recept (DOCK) Zelfmanagement ervaringsdeskundigen (Healthy Society) WijkInformatieLijn? Wie? 	In de Kern Gezond, U-centraal, wijkbureau, DOCK. (zie ook 'Merel')